

TURİZM ÖĞRENCİLERİNİN ALDIKLARI EĞİTİMİN YETERLİLİĞİ VE STAJ HAKKINDAKİ ALGILARI: ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ ÖRNEĞİ

Mustafa Boz
Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Turizm Fakültesi
Doç. Dr.
E-posta: mboz@comu.edu.tr

Polat Yücekaya
Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Turizm Fakültesi
Doktora Öğrencisi
E-posta: polatyucekaya@asu.edu.tr

Karahan Kara
Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, İİBF
Doktora öğrencisi
E-posta: kara_m@ibu.edu.tr

-Özet-

İşletmeler açısından sürdürülebilir kâra ulaşmada ve rekabet üstünlüğü sağlamada en önemli unsur insandır. Eğitimin, iş görenlerin kapasitelerini artırmak, motivasyonlarını yükseltmek, kariyer imkanlarının ve kazançlarının artmasına aracılık yapmak gibi pek çok işlevi vardır. Emek yoğun olan turizm sektöründe de, gerekli işgücünün eğitiminde önemli bir rol üstlenen turizm fakülte ve meslek yüksek okullarında verilen eğitimin kalitesi büyük önem arz etmektedir. Bu çalışmanın amacı, turizm öğrencilerinin mezun olduklarında sektörde çalışmak için ne kadar hazır olduklarına ilişkin düşüncelerini öğrenmek ve öğrencilerin aldıkları turizm eğitiminin ve stajın yeterliliği hakkındaki algılarını tespit etmektir. Bu amaçla Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesinde, turizm eğitimi alan öğrencilerinden kolayda örneklem yöntemi ile tespit edilen 397 öğrenci ile, yüz yüze anket uygulanarak veri toplanmış, toplanan veriler istatistik programı yardımı ile analiz edilmiştir. Yapılan araştırma sonuçlarına göre; Staj tamamlama durumunun, mezun olduktan sonra turizm sektöründe çalışma isteğini etkilemediği, turizm sektöründeki iş deneyiminin ise çalışma isteğini etkilediği

tespit edilmiştir. Turizmde iş deneyimi olup olmaması ve staj durumunun turizm sektörüne bakışı olumsuz yönde değiştirmedeği, üniversite girişte bölüm tercih sırası ile mezuniyet sonrası turizm sektöründe çalışma isteği arasında zayıf bir ilişki olduğu bulgusuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Eğitim kalitesi, Turizm Eğitimi, Turizm Stajı

Jel kodu: C12,C42,I23

SUFFICIENCY OF THEIR EDUCATION AND PERCEPTIONS ON INTERNSHIP OF TOURISM STUDENTS: CANAKKALE ONSEKİZ MART UNIVERSITY CASE

-Abstract-

According to business, human is the most important factor in achieving competitive advantage and achieving sustainable profitability. Education has many functions like to increase the capacity of the workers, to increase their motivation, to mediate the increase of career opportunities and profits. The quality of education given in tourism faculties and vocational colleges is of great importance for the education of the labor force required in the tourism sector. The aim of this study is to find out how ready for tourism students to work in the tourism sector and to determine their perceptions of the adequacy of the education they receive in schools. For this purpose, face to face questionnaires were collected with 397 students who were easily determined by sampling method in Canakkale Onsekiz Mart University, and then the collected data were analyzed with the help of statistical program. According to the research results; It has been determined that the status of completion of the internship does not affect the desire to work in the tourism sector after graduation, while the work experience in the tourism sector affects the desire to work. Whether or not there is work experience in tourism and the situation of internship does not change the view of tourism sector negatively, and it has been found that there is a weak relationship between departure preference in the university entrance and the desire to work in the post-graduate tourism sector.

Anahtar Kelimeler: Educational quality, Tourism education, Tourism internship

Jel Code: C12,C42,I23

1. GİRİŞ

Turizm sektöründe çalışanların turizm eğitimi almış olmasının, gerekip gerekmediği tartışılan bir konudur. Eğitim, TDK sözlüğünde çocukların ve gençlerin toplum yaşayışında yerlerini almaları için gerekli bilgi, beceri ve anlayışları elde etmelerine, kişiliklerini geliştirmelerine okul içinde veya dışında, doğrudan veya dolaylı yardım etme olarak tanımlanmaktadır. Kalıcı davranış değişikliği yaratmaya yönelik faaliyetler olarak da ifade edilebilecek olan eğitim, sosyal bir varlık olan insan için gerekli ve hayati derecede önemlidir.

İşletmeler mevcut rekabet düzeylerini arttırabilmek ve karmaşık pazar koşullarında ayakta kalabilmek için kalifiyeli işgücüne sahip olmak arzusunda. Çalışanların işletmelerin bu arzularını karşılayabilmek için formal ve informal yöntemler ile yapacağı işleri öğrenmeleri gerekmektedir. Okullar bu öğrenimin teori kısmını verirken, gerçek uygulama ortamları öğrencilere deneyim kazandırmaktadır. Sinkula vd. (1997) öğrenme ile performans arasındaki ilişkiyi incelemiş ve öğrenmenin gerçekleşmesi ile performansın artacağına işaret etmişlerdir.

Akbaba vd. (2006), turizm sektöründe nitelikli işgücü arayışında olan firmaların, öğrenim hayatının teori kısmını sunan okullarda yetişen öğrencilerin arzu edilen performansı veremediklerini ve tecrübenin öğrenim sürecinde önemli bir yeri olduğunu ortaya koymaktadır. Pavesic ve Brymer (1990) ise bu eksikliklerin ortadan kaldırılması için mezun öğrencilerin çeşitli kurs gibi destek kuruluşlarına başvurarak hem bilgi tazeleme hem de uygulama ile tecrübe kazanma yolunda çaba sarf ettiklerini ortaya koymuşlardır.

Boyacı ve Aktaş (1995) turizm bölümü ile ilgili yapmış oldukları çıkarımda, okullarda verilen eğitimin turizm sektörünün gerçeklerini ortaya koymadığını ve bu nedenle mezun olan öğrencilerin iş hayatına uyum gösteremediklerini ve kısa sürede sektör değiştirme eğiliminde olduklarını ortaya koymuşlardır. Bu çıkarımı destekleyen çalışmaların olması öğrenim hayatında iş ortamı ile karşılaşmayan öğrencilerin mezuniyet sonrası hayal kırıklığına uğradığını göstermektedir.

Turizm sektörünün doğal yapısı itibariyle işletmeler, müşterilere hizmet sunmaktadır. Hizmet vermede başarının temelini ise karşılıklı ilişkilerdeki başarı seviyesi oluşturmaktadır. Bu durum okullarda alınan eğitiminin yanı sıra uygulama eğitimi almanın gerekliliğini de ön plana çıkarmaktadır. Bu gerekliliği sağlayabilmek ve turizm sektöründe nitelikli iş gücü yetiştirebilmek için okullarda eğitim gören öğrencilere staj yapma şartı getirmektedir (Karacan ve Karacan,

2004:169). Öğrencilere getirilen bu şart, öğrencilere uygulamaya dönük çeşitli kazanımlar sağlamasının yanında, staj esnasında öğrencinin karşılaştığı problemler öğrenci üzerinde motivasyon eksikliğine neden olmaktadır (Benli ve Karaosmanoğlu, 2005:16).

Turizm sektörüne nitelikli işgücü temin etmede etkin rol alan eğitim ve öğretim kurumları, sahip olduğu öğrencilere, uygulama eğitimi vermek amacıyla staj eğitimine tabi tutmaktadırlar. Staj eğitiminin öğrencilerin sahip olduğu yetkinlikleri arttırmada etkin rol aldığını savunan (Çetin, 1990; Kozak, 1999) çalışmaların yanında, staj eğitiminin öğrencinin meslek hayatına girmesinde olumsuz etkiler yarattığını savunan (Saruhan, 1986; Çakır, 1988) farklı görüşte çalışmalar bulunmaktadır.

Staj uygulamasına tabi olan ve staj uygulamasına tabi olmayan turizm öğrencilerinin turizm sektörüne bakış açılarını anlamaya çalışan Charles (1992) staj yapan öğrencilerin yapmayan öğrencilere göre turizm sektörüne bakış açısında olumsuz yönde bir ilerleme olduğunu tespit etmişlerdir. Barrows vd. (1993) ise Charles (1992) tarafından elde edilen bulguları destekleyen ve staj uygulamalarının öğrencinin sektöre bakış açısında negatif etki yarattığı sonucuna ulaşmışlardır.

Staj uygulamaları ile turizm sektörünü tanıma ve hakkında bilgi edinme, çalışma ortamında iş arkadaşlıkları kurma ve turizm bölgelerinde tatil imkanı sunma yönleriyle öğrencilerden sektör hakkında olumlu sonuçlar da alınmaktadır (Çetin, 1990). Kozak (1999) ise öğrencilerin okullarda edinmiş olduğu kuramsal bilgileri uygulayabilme şanslarını staj ortamlarında bulması ve deneyim kazanmalarını vurgulayarak öğrenciler tarafından staj uygulamalarının benimsendiğini vurgulamaktadır. Callan (1997) staj uygulamaları aşamasında öğrencilerin iş ortamında ilişki kurma yaklaşımlarının geliştirilmesi, çeşitli kültürler ile karşılaşarak kültürel zenginlik hafızası oluşturması ve çalışma yetkinliklerinin artırılması hususlarında öğrencilerin kazanımlar elde ettiğine vurgu yaparak staj uygulamalarının amacına ulaştığını ifade etmektedir.

Barron vd. (1999) öğrencilerin staj uygulamalarında maruz kaldığı stresli ortamın varlığına dikkat çekerek öğrencilerin iş ortamına atılmadan bu ortamlar ile karşılaşmasının beklentilerini düşürdüğünü ve bununla beraber yetersiz ücret uygulamalarının öğrencilerin demoralize edilmesine neden olduğunu ortaya koyarak staj uygulamalarının öğrenci üzerinde yarattığı olumsuz sonuçları ortaya koymuşlardır. Küçüktopuzlu (2002) ise staj uygulamalarında bürokratik engellere vurgu yaparak, staj hazırlamada karşılaşılan sorunların öğrenciden, okuldan ve

staj yerinden kaynaklandığını bunun neticesinde de staj uygulamalarında olumsuz olayların yaşanmasının öğrenci tarafından staj hakkında olumsuz kanaate varmasına neden olduğunu ifade etmektedir. Gökdeniz vd. (2002) ise yapmış oldukları çalışmada staj yerlerinde öğrencilerin ucuz iş gücü olarak görülmesi ve iş ortamında rotasyona tabi tutulmamasını gerekçe olarak göstererek staj uygulamalarının amacından saptığına ve öğrenci üzerinde olumsuz etki yarattığına dikkat çekmektedir. Kuşluyan ve Kuşluyan (2000) staj zorunluluğunu yerine getirmek için staj yeri arayan öğrencilerin staj yeri bulmada yaşadığı sıkıntılardan yola çıkarak staj yeri bulmada öğrencilere yardım edecek herhangi bir kurum ve kuruluş olmadığı, aynı zamanda okulların öğrencilere bu konuda yol göstermediği hususlarına vurgu yapmışlardır.

Staj süresince öğrencilerin karşılaştığı çalışma ortamında iş görenlerin eğitim yetersizlikleri ve stajyer öğrencinin yanlış yönlendirilmeleri ile doğan çeşitli sorunlar beraberinde öğrencilerin stajdan ve meslekten soğumalarına neden olmaktadır (Yanardağ ve Avcı, 2012:46). Ayrıca staj uygulamaları esnasında çalışan ücretlerinin düşük olması ve çalışanlara iş güvencesi verilmemesi durumları ile öğrencinin karşılaşması kariyer hedeflerini değiştirmesine ve turizm sektöründe çalışmak istememesini tetiklemektedir (Birdir, 2000). Bunun aksine staj sonrasında öğrencilerin turizm sektörüne bakış açısında sektörü tanıma, sektörde hangi işlerin yapıldığını öğrenme, tecrübe edinme ve daha önce mezun olanların sektör içerisindeki iyi konumlarını görme gibi olumlu sonuçlar ile karşılaşması durumunda staj ve meslek hakkında olumlu kanaatler edinilmesine neden olmaktadır (Özdemir vd., 2002:49). Turizm bölümlerinde okuyan öğrencilerin sınıflar arası mesleğe bakış açısında değişiklikler olması ve değişikliğe neden olan etkenlerden bir tanesinin de staj uygulamaları sonuçlarında öğrenci tarafından elde edilen sektöre karşı tutumlarındaki değişimler olması öğrenciler arasında turizm sektörüne bakış açısının değiştiğini göstermektedir (Ross, 1992).

2. METODOLOJİ

Bu araştırmanın amacı; Turizm öğrencilerin mezun olduklarında sektörde çalışmak için ne kadar hazır olduklarına ilişkin düşüncelerini öğrenmek ve öğrencilerinin aldıkları turizm eğitiminin yeterliliği ve staj hakkındaki algılarını tespit etmektir. Araştırmanın sadece Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi öğrencileri ile yapılmış olması sonuçları genelleme noktasında önemli bir kısıt oluşturmaktadır. Araştırmanın diğer kısıtları zaman ve maliyet kısıtıdır.

Bu çalışmada ana kütlenin büyüklüğünden dolayı örneklem kullanılmıştır. Çalışmada Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi turizm öğrencilerinden olasılığa dayalı olmayan (önyargılı) örnekleme yöntemlerinden kolayda örnekleme yöntemi kullanılarak ve yüz yüze anket uygulanarak veri toplanmıştır. Turizm fakültesi ve Meslek Yüksekokulu Turizm bölümü öğrencileri, cinsiyet ve sınıf mevcutları dikkate alınarak örnekleme dahil edilmişlerdir. Bu şekilde toplam örneklem içinde her sınıfa, eşit düzeyde veya evrendeki oranı ölçüsünde temsil olanağı sağlanmıştır. Bu amaçla 400 anket uygulanmış, anketlerden 397 anket geçerli sayılarak değerlendirilmeye alınmıştır.

Çalışmada kullanılan ölçek Casado (1992), Roney ve Öztin (2007), Lu ve Adler (2009), Brown, (2011) ile Yıldız (2013)'ün çalışmalarından uyarlanarak hazırlanmıştır. Anket soruları; Likert ölçeğinde hazırlanmış olan ve cevaplar “kesinlikle katılmıyorum” ile “kesinlikle katılıyorum” arasında hazırlanan yirmi dört soru; “çok önemli” ile “hiç önemli değil” aralığında ölçeklendirilen yedi soru ve çoktan seçmeli onbeş soru olmak üzere toplam kırk altı sorudan oluşmaktadır. Sayfa kısıtlılığı nedeni ile ölçek sorularının bir bölümü bu çalışmada değerlendirilebilmiştir.

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi turizm eğitimi alan öğrencilerin aldıkları eğitiminin yeterliliği ve staj hakkındaki algılarına ilişkin olarak aşağıdaki hipotezler kurulmuştur:

H1: Staj yapılıp yapılmaması ile Staj /sektörde çalışma sonrası, turizm sektörüne bakışım olumsuz yönde değişmesi arasında istatistiki olarak anlamlı bir ilişki vardır.

H2: Turizmde İş Deneyimi Olup Olmaması ile Staj /sektörde çalışma sonrası, turizm sektörüne bakışım olumsuz yönde değişmesi arasında istatistiki olarak anlamlı bir ilişki vardır.

H3: Üniversitede turizm eğitimi almak, kariyer gelişimi için doğru bir yatırımdır algısı cinsiyete göre farklılaşmaktadır.

H4: Turizm sektöründe çalışmak için üniversite derecesi kesinlikle gereklidir, algısı cinsiyete göre farklılaşmaktadır.

H5: Üniversitede verilen eğitimin kişiyi sektöre iyi hazırladığı algısı cinsiyete göre farklılaşmaktadır.

H6: Üniversitede uygulamalı ders sayısı ve kalitesi yeterli düzeydedir, algısı cinsiyete göre farklılaşmaktadır.

H7: Okudukları bölümlere göre, Üniversitede turizm eğitimi almak kariyer gelişimi için doğru bir yatırımdır algısı en azından bir grup için farklıdır .

H8: Okudukları bölümlere göre, Turizm sektöründe çalışmak için üniversite derecesi kesinlikle gereklidir, algısı en azından bir grup için farklıdır

H9: Okudukları bölümlere göre, Üniversitede verilen eğitimin sektöre iyi hazırladığı algısı en azından bir grup için farklıdır

H10: Okudukları bölümlere göre, Üniversitedeki uygulamalı ders sayısı ve kalitesi yeterli düzeydedir algısı, en azından bir grup için farklıdır

3. BULGULAR VE TARTIŞMA

3.1.Güvenilirlik Analizi

Güvenilirlik ölçümü için pek çok model kullanılmakta olup bu çalışmada alfa modeli kullanılmıştır. Bu yöntemde ölçekte yer alan soruların homojen bir yapı gösteren bir bütünü ifade edip etmediği araştırılır. Ölçekte yer alan soruların varyansları toplamının, genel varyansa ortalanması ile elde edilen 0 ile 1 arası değer alan bir katsayıdır. Alfa katsayısına bağlı olarak ölçeğin güvenilirliği şu şekilde yorumlanır: 0,00 ile 0,40 arası ölçek güvenilir değildir; 0,40 ile 0,60 arası ölçek güvenilirliği düşüktür; 0,60 ile 0,80 arası ölçek oldukça güvenilir; 0,80 ile 1,00 arası ise ölçek yüksek derecede güvenilirdir (Kalaycı, 2014: 405). Yapılan güvenilirlik analizi sonuçlarına göre kariyer ölçeği 0,74 olarak tespit edilmiş olup, ölçeğin güvenilirliği oldukça iyi seviyededir.

3.2. Demografik Bulgular

Tablo 1' de verilen katılımcıların demografik özelliklerine göre: katılımcıların %44,6'ı kadın; % 55,4'ü erkek öğrencilerden oluşmaktadır. Katılımcıların %13,1'i lisans birinci sınıf; %15,6'sı lisans ikinci sınıf; %16,4'ü lisans üçüncü sınıf; %16,4'ü lisans dördüncü sınıf; ve %20,2'si MYO birinci sınıf; %20,2'si MYO ikinci sınıf öğrencilerinden oluşmaktadır. Katılımcıların; %30,7'sinin Seyahat İşletmeciliği ve Turizm Rehberliği bölümünde; %29'unun Turizm İşletmeciliği bölümü Ö. Ö. ve İ. Ö.'de öğretim gördüğü; %40,3'ünün MYO öğrencisi olduğu tespit edilmiştir. Katılımcıların; %49,9'unun ilk üç tercihlerinde turizm bölümü istedikleri; %22,4'ünün 4 ile 7. tercihlerinde turizm bölümüne yer verdikleri anlaşılmaktadır. Katılımcıların; %32,2'sinin stajlarını tamamlamış; %67,8'inin ise stajlarını henüz tamamlamamış oldukları anlaşılmaktadır. Katılımcıların %62,2'sinin turizm sektöründe iş deneyimlerinin olduğu;

%37,8'inin daha önce turizm ile ilgili bir işte çalışmadıkları anlaşılmaktadır. Turizm öğrencisi katılımcıların %57,4'ünün mezuniyet sonrası turizmde çalışmak istedikleri; %18,6'sının turizm sektöründe çalışmak istemedikleri ve %23,4'ünün ise kararsız oldukları tespit edilmiştir. Katılımcıların mezuniyetten sonra turizm sektöründe çalışmaya ne kadar hazır hissedeceğinizi düşünüyorsunuz sorusuna %1,5'i vasıfsız olarak nitelemiş; %13,6'sı biraz vasıflı; %34,5'i yeterli derecede kalifiye; %37,5'i iyi seviyede kalifiye; %12,8'i çok iyi derecede kalifiye oldukları şeklinde yanıt vermişlerdir.

Tablo 1. Demografik Bulgular

	n	%		n	%
Cinsiyet					
Erkek	220	55,4	Kadın	177	44,6
Sınıf					
T. F. 1	52	13,1	T. F. 4	58	14,6
T. F. 2	62	15,6	M.Y.O. 1	80	20,2
T. F. 3	65	16,4	M.Y.O. 2	80	20,2
Bölüm					
Sey. Ve Reh.	122	30,7	M.Y.O.	160	40,3
Tur. İşl. Ö.Ö. ve İ. Ö.	115	29,0			
Üniversite Girişte Bölümü Tercih Sırası					
1-3	198	49,9	12-15	38	9,6
4-7	89	22,4	16 ve fazla	35	8,8
8-11	37	9,3			
Staj Yapıp Yapmadığı					
Evet	128	32,2	Hayır	269	67,8
Turizmde İş Deneyimi Olup Olmadığı					
Evet	247	62,2	Hayır	150	37,8
Mezuniyet Sonrası Turizm Sektöründe Çalışmak İsteyip İstemediği					
Evet	230	57,9	Kararsız	93	23,4
Hayır	74	18,6			
Mezuniyet Sonrası Turizm Sektöründe Çalışmaya Ne Kadar Hazır Olacağı					
Vasıfsız	6	1,5	İyi seviyede kalifiye	149	37,5
Biraz Vasıflı	54	13,6	Çok iyi seviyede kalifiye	51	12,8
Yeterli derecede kalifiye	137	34,5			

Katılımcılara sorulan sorulara ilişkin tanımlayıcı istatistikler Tablo 2 de, frekans analizleri de Tablo 3'te gösterilmiştir.

Tablo 2. Tanımlayıcı Analizler

	Ortalama	Std. Sapma
Bu meslekte eğitim kadar, deneyim de önemlidir	4,39	,985
Üniversitede turizm konulu eğitim almak kariyer gelişimi için doğru bir yatırımdır	4,01	1,004
Turizm sektöründe çalışmak için üniversite derecesi kesinlikle gereklidir	3,29	1,433
Turizmde üniversite mezunu olmayan pek çok yönetici bu sektörde çalışan ve üniversite mezunu olanları kıskanmaktadır.	3,26	1,311
Staj /sektörde çalışma sonrası, turizm sektörüne bakışım olumsuz yönde değişti	3,21	1,274
Üniversitede verilen eğitimin beni sektöre iyi hazırladığımı düşünüyorum	3,16	1,215
Üniversitede uygulamalı ders sayısı ve kalitesi yeterli düzeydedir.	2,94	1,301

1- Kesinlikle Katılmıyorum, 2- Katılmıyorum, 3- Kararsızım, 4- Katılıyorum, 5- Kesinlikle Katılıyorum)

Tablo 2'de sunulan tanımlayıcı analizlere bakıldığında, öğrencinin büyük bir kısmının "Bu meslekte eğitim kadar, deneyim de önemlidir" ifadesine cevap olarak kesinlikle katılıyorum şeklinde cevap verdiği görülmektedir. Öğrenciler tarafından elde edilen bu yaklaşım uygulama alanına dönük faaliyetler içeren turizm sektöründe deneyim ihtiyacının gerekliliğini ön plana çıkarmaktadır. Bunun yanında "Üniversitede uygulamalı ders sayısı ve kalitesi yeterli düzeydedir" ifadesine verilen cevaplara bakıldığında 2,94 ortalama değeri ile öğrencilerin çoğunlukla kararsız kaldıkları görülmektedir. Bu durum üniversitede verilen öğretimin kalitesinin algılanabilmesi için sektörde deneyim sahibi olması ve bu deneyimden yola çıkarak almış olduğu eğitimleri değerlendirmesi gerekliliğini ortaya çıkartmaktadır. Ayrıca; "Üniversitede turizm konulu eğitim almak kariyer gelişimi için doğru bir yatırımdır" ifadesine verilen cevaplardan (4,01) öğrenciler tarafından turizm sektöründe başarılı bir kariyer yapabilmek için belirli bir yükseköğrenim eğitiminde geçme gerekliliğine inanıldığı görülmektedir.

Tablo 3. Frekans (Sıklık) Testleri

	1		2		3		4		5	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Bu meslekte eğitim kadar, deneyim de önemlidir	14	3,5	9	2,3	34	8,6	93	23,4	247	62,2
Üniversitede turizm konulu eğitim almak kariyer gelişimi için doğru bir yatırımdır	13	3,3	16	4,0	71	17,9	150	37,8	147	37,0
Turizm sektöründe çalışmak için üniversite derecesi kesinlikle gereklidir	67	16,9	57	14,4	76	19,1	89	22,4	108	27,2
Turizmde üniversite mezunu olmayan pek çok yönetici bu sektörde çalışan ve üniversite mezunu olanları kıskanmaktadır.	45	11,3	70	17,6	115	29,0	70	17,6	97	24,4
Staj /sektörde çalışma sonrası, turizm sektörüne bakışım olumsuz yönde değişti	47	11,8	61	15,4	135	34,0	68	17,1	86	21,7
Üniversitede verilen eğitimin beni sektöre iyi hazırladığımı düşünüyorum	50	12,6	62	15,6	111	28,0	121	30,5	53	13,4
Üniversitede uygulamalı ders sayısı ve kalitesi yeterli düzeydedir.	78	19,6	62	15,6	112	28,2	94	23,7	51	12,8

Tablo 3'te öğrenciler tarafından verilen cevapların frekans analiz sonuçları görülmektedir. Sonuçlara bakıldığında; "Bu meslekte eğitim kadar, deneyim de önemlidir" ifadesine 247 öğrencinin *kesinlikle katılıyorum*, "Üniversitede turizm konulu eğitim almak kariyer gelişimi için doğru bir yatırımdır" ifadesine 150 öğrencinin *katılıyorum*, "Turizm sektöründe çalışmak için üniversite derecesi kesinlikle gereklidir" ifadesine 108 öğrencinin *kesinlikle katılıyorum*, "Turizmde üniversite mezunu olmayan pek çok yönetici bu sektörde çalışan ve üniversite mezunu olanları kıskanmaktadır." ifadesine 115 öğrencinin *kararsızım*, "Staj /sektörde çalışma sonrası, turizm sektörüne bakışım olumsuz yönde değişti "

ifadesine 135 öğrencinin *kararsızım*, "Üniversitede verilen eğitimin beni sektöre iyi hazırladığını düşünüyorum" ifadesine 121 öğrencinin *katılıyorum*, "Üniversitede uygulamalı ders sayısı ve kalitesi yeterli düzeydedir" ifadesine 112 öğrencinin *kararsızım* şeklinde en yüksek oranlarda cevap verildiği görülmektedir.

Tablo 4. İlişki Testleri (Pearson)

		Staj tamamlama durumu	Staj /sektörde çalışma sonrası, turizm sektörüne bakışım olumsuz yönde değişti
Staj tamamlama durumu	Pearson Correlation	1	-,036
	Sig. (2-tailed)		,470
	N	397	397
Staj /sektörde çalışma sonrası, turizm sektörüne bakışım olumsuz yönde değişti	Pearson Correlation	-,036	1
	Sig. (2-tailed)	,470	
	N	397	397

Tablo 4'e göre staj yapılıp yapılmaması ile staj /sektörde çalışma sonrası, turizm sektörüne öğrencilerin bakışımın olumsuz yönde değişmesi arasında bir ilişki olmadığı görülmektedir. (H1 hipotezi reddedilmiştir.)

Tablo 5. İlişki Testleri (Pearson)

		Turizmde İş Deneyimi Olup Olmadığı	Staj /sektörde çalışma sonrası, turizm sektörüne bakışım olumsuz yönde değişti
Turizmde İş Deneyimi Olup Olmadığı	Pearson Correlation	1	,012
	Sig. (2-tailed)		,815
	N	397	397
Staj /sektörde çalışma sonrası, turizm sektörüne bakışım olumsuz yönde değişti	Pearson Correlation	,012	1
	Sig. (2-tailed)	,815	
	N	397	397

Tablo 5'te turizmde iş deneyimi olup olmaması ile staj /sektörde çalışma sonrası, turizm sektörüne bakışım olumsuz yönde değişmesi arasında bir ilişki olmadığı görülmektedir. (H2 hipotezi reddedilmiştir)

Tablo 6. Bağımsız gruplar t-Testi Sonuçları

İfadeler	Cinsiyet	N	Ort.	Std. Sap.	t değeri	P değeri
Üniversitede turizm konulu eğitim almak kariyer gelişimi için doğru bir yatırımdır	Erkek	220	3,86	1,073	-3,339	,001
	Kadın	177	4,20	,879		
Turizm sektöründe çalışmak için üniversite derecesi kesinlikle gereklidir	Erkek	220	3,17	1,504	-1,802	,072
	Kadın	177	3,43	1,330		
Üniversitede verilen eğitimin beni sektöre iyi hazırladığımı düşünüyorum	Erkek	220	3,04	1,256	-2,342	,020
	Kadın	177	3,32	1,145		
Üniversitede uygulamalı ders sayısı ve kalitesi yeterli düzeydedir.	Erkek	220	2,80	1,365	-2,600	,010
	Kadın	177	3,13	1,197		

Tablo 6. ‘ya göre kadınlar ve erkekler üniversitede turizm eğitim almanın kariyer gelişimi için doğru bir yatırım olduğu konusuna katılmaktadırlar Ancak, kadınlar erkeklere nazaran daha olumlu bir tutum sergilemektedir. H3 hipotezi kabul edilmiştir.

Turizm sektöründe çalışmak için üniversite derecesi kesinlikle gereklidir ifadesine Kadınlar erkekler arasında bir görüş farklılığı bulunmaktadır. H4 hipotezi reddedilmiştir.

Üniversite verilen eğitimin öğrenciyi sektöre iyi hazırladığımı düşünme konusunda da kadınların fikirlerinin erkeklere göre daha pozitif olduğu söylenebilir. H5 hipotezi kabul edilmiştir.

Kadınlar ve erkekler, üniversitedeki uygulamalı ders sayısı ve kalitesinin yeterli düzeydedir ifadesine kararsız kaldıklarını belirtmektedirler. Ancak; kadınlar erkeklere kıyasla, üniversitedeki uygulamalı ders sayısı ve kalitesinin yeterli düzeyde olduğuna daha fazla katılmaktadırlar. H6 hipotezi kabul edilmiştir.

Tablo 7. Varyansların Homojenlik Testi (Levene Testi)

İfadeler	Levene İstatistik	df1	df2	Sig. (p)
Üniversitede turizm konulu eğitim almak kariyer gelişimi için doğru bir yatırımdır	,295	2	394	,745
Turizm sektöründe çalışmak için üniversite derecesi kesinlikle gereklidir	3,001	2	394	,051
Üniversitede verilen eğitimin beni sektöre iyi hazırladığımı düşünüyorum	1,069	2	394	,344
Üniversitedeki uygulamalı ders sayısı ve kalitesi yeterli düzeydedir.	,680	2	394	,507

Öğrencilerin okuduğu bölümler arası farklılık olup olmadığını öğrenmek için yapılan, Levene testinin sonucunda grupların varyanslarının eşitliği kabul edilmiştir ($\text{sig} > 0.05$). Bu durumda Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) yapabilmek için ön şart sağlanmış ve Tablo 7’de gösterilmiştir.

Tablo 8. Bölümler Arası Anova Testi

İfadeler	Bölüm	N	Ort.	F değeri	P değeri
Üniversitede turizm konulu eğitim almak kariyer gelişimi için doğru bir yatırımdır	Seyahat İşl. ve Turizm Rehb.	122	3,91	1,164	,313
	Turizm İşl.	115	4,01		
	MYO Turizm Bl.	160	4,09		
Turizm sektöründe çalışmak için üniversite derecesi kesinlikle gereklidir	Seyahat İşl. ve Turizm Rehb.	122	3,04	4,207	,016
	Turizm İşl.	115	3,22		
	MYO Turizm Bl.	160	3,53		
Üniversitede verilen eğitimin beni sektöre iyi hazırladığımı düşünüyorum	Seyahat İşl. ve Turizm Rehb.	122	2,80	21,062	,000
	Turizm İşl.	115	2,92		
	MYO Turizm Bl.	160	3,62		
Üniversitedeki uygulamalı ders sayısı ve kalitesi yeterli düzeydedir	Seyahat İşl. ve Turizm Rehb.	122	2,75	26,560	,000
	Turizm İşl.	115	2,43		
	MYO Turizm Bl.	160	3,47		

Üniversitede turizm eğitimi almak kariyer gelişimi için doğru bir yatırımdır, ifadesi için bölümler arasında bir fark yoktur. ($p > 0,05$) H7 hipotezi reddedilmiştir.

Ancak diğer ifadeler için bölümler arasında görüş farklılıkları vardır. Bu nedenle H8, H9 ve H10 hipotezleri kabul edilmiştir. Bu farkların hangi bölümler arasında olduğunu tespit etmek için Scheffe testi yapılmış ve sonuçlar Tablo 9’da sunulmuştur.

Tablo 9. Scheffe Test Sonuçları

		Ort. Farkı	Std. Hata	p değeri	
Turizm sektöründe çalışmak için üniversite derecesi kesinlikle gereklidir	Seyahat İşl.	Turizm İşl.	-,176	,185	,634
	Turizm Reh.	MYO Turizm Bl.	-,484*	,171	,019
		Seyahat İşl. Turizm Reh.	,176	,185	,634
	Turizm İşl.	MYO Turizm Bl.	-,308	,174	,210
		Seyahat İşl. Turizm Reh.	,484*	,171	,019
	MYO Turizm Bl.	Turizm İşl.	,308	,174	,210
Üniversitede verilen eğitimin beni sektöre iyi hazırladığımı düşünüyorum	Seyahat İşl.	Turizm İşl.	-,127	,150	,702
	Turizm Reh.	MYO Turizm Bl.	-,824*	,139	,000
		Seyahat İşl. Turizm Reh.	,127	,150	,702
	Turizm İşl.	MYO Turizm Bl.	-,697*	,142	,000
	MYO Turizm Bl.	Seyahat İşl. Turizm Reh.	,824*	,139	,000
		Turizm İşl.	,697*	,142	,000
Üniversitedeki uygulamalı ders sayısı ve kalitesi yeterli düzeydedir	Seyahat İşl.	Turizm İşl.	,320	,159	,134
	Turizm Reh.	MYO Turizm Bl.	-,723*	,147	,000
		Seyahat İşl. Turizm Reh.	-,320	,159	,134
	Turizm İşl.	MYO Turizm Bl.	-1,043*	,150	,000
		Seyahat İşl. Turizm Reh.	,723*	,147	,000
	MYO Turizm Bl.	Turizm İşl.	1,043*	,150	,000

Turizm sektöründe çalışmak için üniversite derecesi kesinlikle gereklidir ifadesine verilen cevaplar incelendiğinde bu ifadeye Seyahat İşletmeciliği ve Turizm Rehberliği öğrencileri çekimsiz bir tutum sergilerken MYO ile Turizm İşletmeciliği bölümü öğrencilerinin daha fazla katıldıkları görülmektedir.

Üniversitede verilen eğitimin beni sektöre iyi hazırladığımı düşünüyorum ifadesine verilen cevaplara göre ise, hem Seyahat İşletmeciliği ve Turizm Rehberliği bölümü hem de Turizm İşletmeciliği bölümü öğrencileri çekimsiz bir tutum sergilerken MYO öğrencilerinin bu ifadeye daha fazla katıldıkları görülmektedir.

Üniversitedeki uygulamalı ders sayısı ve kalitesi yeterli düzeydedir ifadesine Seyahat İşletmeciliği ve Turizm Rehberliği ile Turizm İşletmeciliği bölümü öğrencileri olumsuz bir tutum sergilerken, MYO öğrencileri ise uygulamalı ders sayısı ve kalitesinin diğer bölümlere göre daha yeterli olduğunu düşünmektedirler.

SONUÇ

Yapılan araştırmanın bulguları incelendiğinde öğrencilerin staj yapma durumları ile turizm sektöründe çalışma istekleri açısından herhangi bir fark bulunmamaktadır Kadınlar, erkeklere göre üniversitede turizm eğitimi almanın kariyer gelişimi için doğru bir yatırım olduğunu ve turizm sektöründe çalışmak için üniversite eğitiminin gerekli olduğunu düşünmektedirler. Buna ilave olarak, üniversitede verilen eğitimin öğrencileri sektöre iyi hazırladığı, uygulamalı derslerin sayısının ve kalitesinin yeterli düzeyde olduğu konusunda da kadınların erkeklere kıyasla, daha olumlu düşünmekte oldukları tespit edilmiştir. MYO öğrencileri üniversitede verilen eğitimin öğrencileri sektöre iyi hazırladığını düşünmektedirler. Oysa fakülte öğrencileri aynı fikirde değildirler. Bu nedenle turizm fakültelerinde, hangi alanda eksiklikler olduğu tespit edilerek, ihtiyacın karşılanmasına yönelik uygulamalı ve teorik dersler konulmalıdır.

Daha sonraki araştırmacılar için, üniversitede verilen turizm eğitiminin yeterlilik durumunun farklı üniversitelerde de araştırılması önerilmektedir. Algılanan kalitenin düşük olması durumunda bu durumun sebepleri sorgulanmalı ve çözüm önerileri geliştirilmelidir.

KAYNAKÇA

- Akbaba, A., Gürü, B. E., Yaran, M., & Çimen, H. (2006). “**Öğrencilerin öğretim elemanları ile ilgili kalite beklentileri: Akçakoca turizm işletmeciliği ve otelcilik yüksekokulu örneği**”. *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*,17(1), 9-21.
- Barron, P., & Maxwell, G. (1993). “**Hospitality management students' image of the hospitality industry**”. *International Journal of Contemporary Hospitality Management*,5(5).
- Barrows, C. W., Partlow, C. G., & Montgomery, R. J. (1993). “**Students' Perceptions of Career Opportunities in Club Management**”. *Hospitality & Tourism Educator*,5(4), 17-20.
- Benli, T. ve Karaosmanoğlu, K. (2005). “**Turizm Sektöründeki İşletmelerde Meslek Stajını Yapan Ön Lisans ve Lisans Öğrencilerinin Sorunlarına İlişkin Bir Alan Çalışması**”. *Mevzuat Dergisi*, 8(88), 1-18.
- Birdir, K. (2002). “**Turizm ve otel işletmeciliği eğitimi alan lisans öğrencilerinin turizm endüstrisinde çalışmayı tercih etmemelerinin temel nedenleri: Bir nominal grup tekniği araştırması**”. In *Proceedings of the conference and workshop on tourism education*(pp. 495-504).
- Boyacı, Cemil ve Aktaş A. (1995), “**Konaklama Sektöründe İnsangücü Arastırması ve Antalya Örneği: Antalya Yöresinde Çalışan Personelin Profili**”, *Anatolia Turizm Arastırmaları Dergisi*, Yıl.6, Sayı. 3-4.

- Brown, Eric A., (2011) "**Hospitality management graduates' perceptions of career factor importance and career factor experience and the relation with turnover intentions**" *Graduate Theses and Dissertations*. Paper 12001.
- Casado, Matt. A.(1992), "**Student Expectations Of Hospitality Jobs**", Cornell Hotel And Restaurant Administration Quarterly:Aug. 1992pp.33,4; Proquest Central, pg.80
- Callan, R. J. (1997). "**Supervised work experience in Europe: a profile of UK undergraduate perceptions**".*International Journal of Contemporary Hospitality Management*,9(1), 35-39.
- Çakır, İ. (1998). "**Türkiye’de Lisans Düzeyi Turizm Eğitiminde Staj Sorunları ve Çözüm Önerileri**".*Ulusal Turizm Sempozyumu*, 352-361.
- Çetin, Ş. (1990). "**Staj Uygulamasına İlişkin Sorunlar**", *1989 Turizminin Genel Değerlendirilmesi ve 1990’dan Beklentiler Sempozyumu*. Aydın: Dokuz Eylül Üniversitesi Aydın.
- Charles, K. R. (1992). "**Career influences, expectations, and perceptions of Caribbean hospitality and tourism students: A third world perspective**".*Hospitality & Tourism Educator*,4(3), 9-56.
- Ekinci, C. E., & Burgaz, B. (2007). "**Hacettepe Üniversitesi öğrencilerinin bazı akademik hizmetlere ilişkin beklenti ve memnuniyet düzeyleri**".*Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*,33(33).
- Gökdeniz A., Çeken H. ve Erdem, B. (2002). "**Okul–Sektör İşbirliği Çerçevesinde Stajdan Beklentiler, Sorunlar ve Çözüm Önerilerine Yönelik Bir Uygulama**". İçinde *Turizm Eğitimi Konferans-Workshop* (ss.343-367). Ankara:T.C. Turizm Bakanlığı Turizm Eğitimi Genel Müdürlüğü.
- Karacan, S. & Esin K. (2004). Meslek Yüksekokullarında (MYO) "**Yapılan Staj Uygulamalarına İlişkin Bir Araştırma: Kalite ve Verimlilik İçin İş Yerleri:MYO İşbirliğinin Gereği**." *Kocaeli Üniversitesi SBE Dergisi*, 8(2), 168-184.
- Kalaycı, Ş. (2014), "**SPSS Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistik Teknikleri**" 6,Baskı, asil yayım dağıtım, Ankara
- Kozak, M. A. (1999). "**Eskişehir Meslek Yüksekokulu Öğrenci Stajları Üzerine Bir Araştırma: Turizm-Otelcilik ile Diğer Programların Karşılaştırılması**".*Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*,10, 37-44.
- Kusluvan, S., & Kusluvan, Z. (2000). "**Perceptions and attitudes of undergraduate tourism students towards working in the tourism industry in Turkey**".*Tourism Management*,21(3), 251-269.
- Küçüktopuzlu, K. F. (2002). "**Turizm Eğitimi Veren Yüksekokulların Staj Programlarında Esgüdüm Sağlanması ve Çözüm Önerileri**". In *İçinde Turizm Eğitimi Konferans-Workshop*(pp. 335-341).
- Lu Tracy Y. & Adler H., (2009), "**Career Goals and Expectations of Hospitality and Tourism Students in China**," *Journal of Teaching in Travel & Tourism* 9:1-2, 63-80

- Özdemir, B., Aktaş, A., Altıntaş, V. (2005). “**Turizm ve Otelcilik Eğitimi Görmekte Olan Lisans Düzeyindeki Öğrencilerin Otel İşletmelerinin Yiyecek-İçecek Bölümüne Yönelik Tutumları**”, *Anatolia: Turizm Araştırmaları dergisi* cilt: 16, Sayı:1, Syf. 46-58
- Pavesic, D. V., & Brymer, R. A. (1990). “**Job satisfaction: What's happening to the young managers?**”.*The Cornell Hotel and Restaurant Administration Quarterly*,30(4), 90-96.
- Roney Sevgin A., Öztin P., (2007)”**Career Perceptions of Undergraduate Tourism Students: A Case Study in Turkey**”, *Journal of hospitality, Leisure sport Turizm educarion*, Vol. 6, No. 1. pp. 4-15.
- Ross, G. F. (1992). “**Tourism management as a career path: Vocational perceptions of Australian school leavers**”.*Tourism management*,13(2), 242-247.
- Sarikaya, T., & Khorshid, L. (2009). “**Üniversite Öğrencilerinin Meslek Seçimini Etkileyen Etmenlerin İncelenmesi: Üniversite Öğrencilerinin Meslek Seçimi**”. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*,7(2).
- Sarker Shah Jalal, Alf Crossman and Parkpoom Chinmeteeptuck (2003), “**The Relationships of Age and Length of Service with Job Satisfaction: An Examination of Hotel Employes in Thailand**”, *Journal of Managerial Psychology*, Vol:18, No:7, 745-758.
- Saruhan, Şadi C. (1986). “**Turizm Sektöründe Personel Eğitimi Araştırması**”. İçinde *Turizm Yıllığı* (ss,171-180), Ankara: Turizm Bankası Yayını.
- Sinkula, J. M., Baker, W. E., & Noordewier, T. (1997). “**A framework for market-based organizational learning: Linking values, knowledge, and behavior.**”*Journal of the academy of Marketing Science*,25(4), 305-318.
- Yanardağ, M.Ö., Avcı, M. (2012).”**Turizm Sektöründe İstihdam Sorunları: Marmaris, Fethiye, Bodrum İlçeleri Üzerine Ampirik Bir İnceleme**”, *Ege Stratejik Araştırmalar Dergisi*, 3(2), 39-62.
- Yıldız, S.B. (2013), “**Lisans Düzeyinde Turizm Eğitimi Alan Öğrencilerin Sektörde Çalışmaya Yönelik Bakış Açıkları**”, *14. Ulusal İşletmecilik Kongresi*, Erciyes Üniversitesi, Kayseri, s.595-615